

THE REPUBLIC OF UGANDA
MINISTRY OF HEALTH

**APENY AME
ORUCAKINO PENYO
IKOM**

EBOLA

Idwe me kanyangon (9) 2022

Yale *Institute for Global Health*

1. Ebola en anyo?

Ebola obedo tuo aneko dano ame kudiling en a kelo. Kudiling me Ebola nyai di beo imako olikokik arabo Alwala kede ka imulo dano ame kudiling me Ebola tie ikome. Ebola nyai sipidi di ekobo ibut dano tuno but dano ace, Ebola neko ikare acecek. Do otwero genge. Kede amuket me sek otwero dwoko piny namba me joo atoo.

2. Dano ame Ebola omako twero poko tuo akadi di eli kede anyut?

Dano ame Ebola omako lika twero poko tuo di pwodi anyut liko oneno. Kare me beko mere cakere iyo ngei cengere 2 pakana 21.

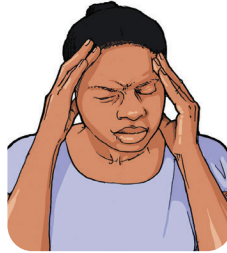
3. Nyo inogo nogo obedo anyut kede ame iwinyo amako Ebola?

- Komi bedo lyet (dop itek)
- Arama yic
- Etuturo komi (Esingoramo Kori)
- Okukaluubirirwa mu kumira
- Emio mwonyo cam (pii) tek.
- Elyalyako cuny Kede mini ngok (onyalere kede remo)
- Dyebo/Cado (atie remo)
- Etyeko pii ikomi (bala pige wangi, Etwo dogi, wangi poto)
- Komi coree
- Isawan mogo remo wok idogi, iwangi, umi, yiti kede idole. Piretek me ngeno be dano twero poko (kobo) tuo tek kame di etie kede anyut bala acel (1) amotoko atot.

GIKA ANENO KEDE AME IWINYO ANYUTO BE ITIE KEDE EBOLA

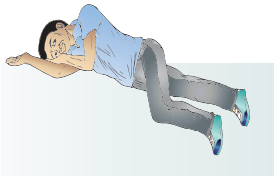
Komi ngole kede dop (doko lyet)

Abara wic

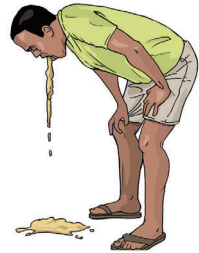
Amoriso bedo lit

Teko bedo lii ikomi

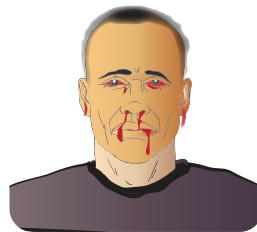
Dwani bedo gwaii

Ngok

Dyebo amoto lac onyalere kede remo

Remo cwer di wok ika twolo me komi

4. Dano ame tie kede Ebola twero bwot?

Ee. Winyo me bwot tie malo kame di dano ame emako otimo amuket iyi esawa.

5. Kame dano ame tuo Ebola obwot, dako ara icuo ekobo tuo?

Lii, di pwodi likame gidok ipaco, obino kwanyo remo gi di oko pimo pi moko be kudiling akelo Ebola lika tie ikomgi. Pimano joo ocango myero kura ribere kede dako amoto kede icuo pikare aromo dwete adek [3] kame di gimito ribere pore gitii kede mupira [condom].

6. Itamo be Ebola twero kobo ilau?

Ee, kudiling me tuo me Ebola twero kobo ilau kede pii awok (cwer) ikomi, bala otober [cet], lac, kwir me icuo, pii awok ikom mon, kede aburu, arabo iremo. kame pii gi omulo katwolo me del, bala wang arabo dog joo icegun, gitwero udo kudiling me Ebola.

7. Ebola twero kobo ikwok?

Ee, Piento pii ribo kede kwok acwer kikom dano ame Ebola omako udo tie kede kudiling akelo Ebola.

8. Itamo be amot di imako cing twero kobo Ebola?

Ee, Mako cing ngat [dano] atie kede Ebola twero kobo tuo.

9. Amot jo benyo kame liko yeii mako cing?

Opre weko mako cing ikare me tuo me Ebola. Itwero ryeno cingi amotoko yango wii. Dokon piretek me lwoko cing kede sabuni kede pii acil isawan duc.

10. Apore laikino (bedo bor) kaka rom nadi kibut joo kame otamo be tie kede Ebola?

Laikino (bedo bor) lika me piretek sana. Ebola kobo kame di imulo(imako) kwok(pii) me kom ngat kame Ebola omako. Do ka ingeo ngatamoro no ame otamo be tie kede Ebola, ipoere mino ngec idwaliro iyapiyapi kedi susunyo di iko winyo tam ame joo tic me yot kom bino waconi. Kuri imaki (imuli) jamini ame ngata ame otamo be tie kede Ebola oti kede.

Kobome tuo Ebola

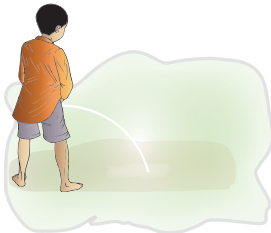
Remo

Lau

Oot obar [cet]

Lac

Ngok

Kwok

Jamini abit ame ngat atuo
otiyo kede ame liko ocwako
(amotoko yiko kiber)

Mako lee me obar ara
akuo amoto otoo

Engape me ngat atuo

KOBO ME EBOLA IKOM LEE

11. Pinyo omiyo likame apore camo ringo me obar(lum)?

Kuri icam lee me obar ikare me Ebola. Lee me obar en apoko kudiling akelo Ebola. Alwala, Ecom, Olikolik kede lee otoo obar (ilum) kuri maki[imuli] amoto icami.

12. Kame otedo amoto otolo ringo me lee me obar kiber, eber me acama?

Lii, piento ika dwar,ngolo kede yiko ringo me lee me obar joo twero udo kudiling me Ebola. En eponenono ame kobo timire kede omiyo myero kuri muli ara icam ringo me lee me obar.

13. Apore weko camo ringo me lee me obar amotoko ringo me Alwala kede olikolik kenken?

Ikare me tuo me Ebola cakere kede, wek ringo duc me lee me obar pien udo erac sana etwero mini Ebola.

14. Ebola romo bedo ikom gwen, dyegi onyo dok?

Lii, Lii etye gigo ame nyuttu ni tou Ebola kede jemi ame ogwoko paco calo gwen, dyegi arobo dok. Kono ka ringo me lee lim en etie rac sana.

15. Awek camo dek nam da?

Lii, dek nam ber. Lika me tie gia anyuto be dek nam twero poko Ebola.

16. Atwero udo Ebola kame amako lac amotoko cet me olikolik?

Eebo, olikolik obedo lee apoko kudiling me Ebola.Itwero udo Ebola kame di imako[imulo] lac amotoko cet me olikolik atie kede kudiling me Ebola. Wek mako olikolik karacel kede lac amotoko cet mere ikare me Ebola tie kede amotoko di etiek.

17. Ikare me kot cwei kede olikolik udo tot doko di gida icamo maimbe.Myero awek camo maimbe?

Lii, in mede kede camo maimbe do myero ber ilwoke kiber di pwodi lika me icame.Kuri icam maimbe ame olikolik okao.

MUKETO EBOLA

19. Atim nyo kame atamo be atie kede Ebola?

Ipore oot idwaliro iyapiyapi susunyo pi timo ikeber[ngingico] kede amuket.

20. Atwero wilo yat itwai me muketo Ebola?

Likame tie yat ibecakina me muketo Ebola. Oot idwaliro iyapiyapi pi udo amuket kame itamo be itie kede Ebola. Itie kede kare me bwot karacel kede cango kame di iudo amuket kibot joo tic me yot kom atie kede ngec amalo. Ibino udo gang opore kede amuket pi gika ame iwinyo ikomi pi medo kare ni me kuo.

21. Awinyo be ogumo joo di ko too idwaliro. Man kop me ateni?

Man kop me angalo(abe). Bed bala joo mogo too kame gi udo Ebola do mogo da cango. Itwero bwot kame icako amuket sek. Joo tuo dedede atie kede Ebola udo amuket kede gwok aber. Joo amio amuket tie tamakino gwoko joo tuo kede neno be gida gidok cen but joegi.

YEII NII:

22. Etie ateni be nyalo tangausi, mookic, tungulusimu, atungulu kede jamini ace twero cango Ebola?

Lii, mano angalo(abe).Likame tie kony moro acango Ebola ipaco. Iporo oot idwaliro iyapiyapi pi udo kony apore kede amuket amoto in arabo dano moro ace ame itamo be tiye kede Ebola. Kareni me bwot tie malo sana kame ioto kame omuketo iye Ebola lono ipaco.

23. Owinyo be mato kongo (eguli) gengo kobo kudiling me Ebola. Etie kop me ateni?

Lii, man kop me angalo (abe) kongo (eguli) likame gengi udo Ebola tek kame di iryamakin amotoko iudo kudiling. Ateni tie be mato kongo (eguli) atot sana kelo peko ikomi (eneko).

24. Etie ateni be Ebola obedo ilam?

Lii, likame ateni. Ebola obedo tuo akobo ne joo di ewok kikom lee me obar. Etwero kobo da bobon di ebeo ibot dano ame ebola omako, di eko mako ngat alii kede.

MINO NGEC

25. Atwero gono esimu amotoko cwano ngec acego cego (SMS) pi mino ngec ame otamo bala tuo me Ebola?

Ee, Mii ngec amako tuo me kudiling me Ebola inamba me esimu gi : **0762 640 374 (MTN)/ 0708 062 203 (AIRTEL)**

26. Rom mene ame apugan me Uganda tie kede pi ngingico?

Tie epone opore me ngingico kede udo dano ame otamo be tie kede kudiling me Ebola ikara moro kenekene ilobo wa me Uganda. Lobo me Uganda twero pimo (menyo) kudiling akelo Ebola ibomba me Entebbe.

27. Atwero gwoko dano ame otamo bala tie kede Ebola ipaco?

Lii, udo itie keto kuo me joo ni kaka atek, kuo ni keni karacel kede me ajoo piny, piento tuo twero sarakin. Dano ame Ebola omako opore muketo di gwoko idwaliro.

IKAPAKINA ME APUGAN

28. Nyo ame apugan oketo pi kebero joo adonyo ilobo me Uganda?

Dul me yot kom tie yikere pi poko papulan ame owandiko apeny kede agam iye ne joo duc abino i Uganda. Joo tic me yot kom ame tie iya pokini me Uganda tie kede pwonyere oromo ame gi twero ngeno ngai ame otamo be tuo ikom joo ame otuno atuna kede atie yai.

29. Tam nyo ame Apugan tie kede pi mino ngec amako Ebola but joo me calere?

Apugan tie yiko cokere me pwonyere di giryamakin kede joo tel me idinin (kanisan), joo tel me sukulun kede ajangei ame tio kede joo piny. Ngec bino tuno but joo piny di wok iyote apapat. Jamini apoko yamo bala nat papulan adongo kede atino ame owandiko kop me ateteni iye otieko yiko dokon otieko cwano gi ibombam (distrik) ame tie do kede peko. TV (ecuma asarakino kop), Radio kede cwano ngec acego cego (SMS) magi da otie tic kede pi mino kop tuno but joo me calere.

30. Apugan tamo pi cego ikor mere kede joo kio mege?

Lii. Nataman tam me cego ikor (apokini) amotoko gengo oot likame tie i bomban (distriks). Do okwao joo pi bedo di gi ryek di gi lubo epone me gengo nyai kede imi ngec idwaliro iyapiyapi ame mako ngata moro ame otamo be tie kede anen amotoko winyo be etie kede Ebola.

**Pii udo ngec amako gengo kudiling me tuo me
Ebola, Penyi:
Ajange akyarao rwom me yot kom,
Ajange aloo pwonyere kede sarakino ngec,
Dul aloo Yot kom (ministri aloo kop me yot kom)**

**Mi ngec amako tuo iot yat iyapiyapi kedi susunyo. Ara cwai ngec
acego cego abongo cul moro inanba ni:8500 amoto igoi esimu me
abongo cul moro inanba gii 0800 100066 / 0800 203033**

**Owote/Oyube iyi ajange akiaro rom me yot kom, Ajange me pwonyere
kede sarakino kop, Dul alo yot kom (ministri aloo kop me yot kom)**